

Ma: múzeumi világnap

Emlékmű a hagyományoknak

Hagymakultúrájukról ismerjük őket az ország. Sőt, a makói hagyományt hódított hazánk határain túl is, még ha az utóbbi időben gyakran csíptek a termelők, eladók, vásárlók szemét. Egy mezőváros nagy tradíciója ez a hagymakultúra. Története van, életformája, természetesen diktálta ritmusa, különös eszközállománya, szerzőkészlete. Persze, ma már másképp termelik a vöröshagymát a makói határon, mint 100 vagy 50 esztendője. De az örökség immár hosszú évtizedekre megmarad a jövőnek.

Amikor néhány esztendővel ezelőt arról volt szó, hogy Makó város mivel képviselhető hagyományos népéletét legpregnansabban az ópusztaszeri skanzenben, nem is igen lehetett más gondolatuk, mint egy hagyományportá áttelepítése. Így történt, hogy a XX. századi hagyomány életmód és város bemutatására alkalmas házat — Diós Sándor egykori, Vörös Hadsereg útja 94. szám alatti portáját — átköltöztették a szeri határba. Az épület azóta is a népi együttes egyik legtöbbet látogatott objektuma. A hagyomány életformára jellemzők Feja Géza sorai: „Udvarán egészen egyedülálló lüktetést éreztem, melyet hiába keresek Szeged parasztvárosrészeiben. A tornác tele hagyomány, az istállóban tehát borjazzott éppen, az ólakban hizódásznók, az ereszlájn csöves kukoricák pirosanak, az udvar tele baromjival. A kamrában még tavalyi oldalasok, füstölt húsok, bűbös kenyerek, tömérdék tojás, a szobák mennyezetén hagyományok készültek.”

A gondolat megszületésétől a felavatásig mintegy három esztendő telt el, s ez alatt a mikrokutatásról í-

nyitja, a munkálatok motorja Tóth Ferenc, a makói József Attila Múzeum igazgatója volt. Nagyszerű segítő társra talált Diós Sándorban — aki 1976-ban hunyt el —, a legtipikusabb makói hagyományok egyikében, akiknek egyéniségében, emberi magatartásában benne zihált a város múltja. A Diós család életútja pedig példázta a város történeti folyamatát: földművelés, megteremtés, újabb felemelkedés és mai jólét. Az egykori, 150 éves, többször átépített ház most már a nemzeti emlékparkban tükrözi az alföldi város paraszt-polgári fejlődését, a szellemi feltörekvő hagyományok életmódját.

Mostantól az Ópusztaszerre látogatók nagyszerű eligazítást kapnak A makói múzeum füzetei huszonhatodik kiadványából, melyben Tóth Ferenc Egy makói hagyomány család életútja címmel foglalta össze a Diós család történetét, a ház történetét és közli az egykori gazda, Diós Sándor parasztemlékeit Makó város élete Ferenc József uralkodása alatt címmel. Az adatokkal, tá-

lázatokkal, egykori jegyzőkönyvek részleteivel gazdagon dokumentált anyag tulajdonképpen modellnek is tekinthető. Tóth Ferenc ugyanis több nemzedéken át kíséri a parasztfamilia sokszínű, gazdag történetét, s a családtörténetet beleágyazta Makó agrárfejlődésébe. Jó volna, ha a népi épület-együttes minden objektuma hasonló gazdag tartalmú, olvasmányos vezetőt kínálhatna a látogatóknak.

Úgy tűnik számomra, ebben a makói vállalkozásban példamutatón sűrűsödik a múzeumok sokszínű, szerteágazó tevékenysége. A felhívó-megörző, a tudományos-feldolgozó és a köznevelődési misszió szép példája az ópusztaszeri hagyomány és Tóth Ferenc családtörténete.

Ma hatodik alkalommal rendezik meg a földgolyó „műszáknak szentelt ligetében” a múzeumi világnapot. A megye múzeumai, kiállításai ingyen látogathatók. S a kiállításokat, bemutatókat szemlélve, érdemes elgondolkodni azon a sokszínű munkán, melyet a makóiak szép vállalkozása reprezentál.

T. L.

Gyógykúra a földalatti szanatóriumban

Benépesedett az aggteleki karsztvidéken levő jósvafői „földalatti” szanatórium, és megkezdődött az ideai gyógykurátálás.

A borsodi szénbányák szakszervezeti bizottságának kezelésében levő, természetes sziklaüregben kialakított gyógyhelyen elsőként a dunántúli, köztük a mecseki és a tatányai szénmedence

bányászai, valamint más vállalatok légszervi megbetegedésekben szenvedő dolgozói kezdték meg a gyógykurát. Jugoszláviából is érkeztek vendégek.

Naponta ötven gyógyulást kereső tölts el orvosi felügyelet mellett, összesen hat órát a földalatti természetes sziklaüregben kialakított gyógyhelyen.

Tanfolyamok — munkásoknak

TIT elnökségi ülés

A Csongrád megyei TIT-szervezet elnöksége tegnap, kedden tartotta soron következő ülését, amelyen dr. Koncz János, a megyei pártbizottság titkára tájékoztatta a résztvevőket a részleges ideológiai kérdésekről. Előadásában az MSZMP Központi Bizottságának április 12.—13-i és a megyei pártbizottság május 6-i állásfoglalása alapján sorakoztatta fel azokat a feladatokat, amelyek napjaink ideológiai életében kerültek előtérbe. Nemes Csaba, a megyei szervezet szaktitkára a termelési helyzetéről számolt be az ülésen, dr. Szentpéteri István egyetemi tanár, a megyei TIT elnöke, pedig az ügyvezető elnökség állásfoglalásairól tájékoztatót.

A „termelést segítő ismeretterjesztés” kifejezés a TIT tevékenységében azt jelenti, hogy a szervezet sajátos eszközeivel, az utóbbi pár évben elsősorban tanfolyamok szervezésével segíti a munkások továbbképzését, illetve átképzését. Az elmúlt 4 esztendőben összesen 161 tanfolyamon 4 ezer 395 hallgató tanult Csongrád megyében. Az órák és a résztvevők számát tekintve a legjobb eredményeket a

szegedi és a vásárhelyi TIT-szervezet érte el, ami annak is köszönhető, hogy kapcsolatokat kerestek a társintézményekkel, jól együttműködtek a vállalatokkal.

A munkások továbbképzésének tartalmát, a szakmai, a természettudományos és műszaki-technikai alapismeretek körét az illetékes minisztériumok határozzák meg, de a vállalatok speciális igényeit is figyelembe veszik a tematikák összeállításakor. Általában a szakismereteket közvetítő órák száma a legmagasabb; a tapasztalatok szerint az általános műveltséget növelő ismeretanyag iránt jóval kisebb a hallgatóság érdeklődése, s az is gyakori, hogy a vállalatok egyszerűen kihagyják a humán-, a gazdaságpolitikai és természettudományi alpműveltség előírt ismeretanyagát a tanfolyamok tematikájából. A megyei TIT értékelése szerint ezen csak akkor lehet változtatni, ha a leghatékonyabb módszerek bevezetésével, színesen, érdeklődést keltő módon közvetítik az előadók az általános műveltségi anyagot.

Az utóbbi években a szakmunkás-előkészítő tanfolyamok voltak a legnép-

szembek, de sok titkárnő- és adminisztrátor-képző, műszaki rajz-, szakmunkás továbbképző és középfokú munkaügyi tanfolyamot is szerveztek. Ezeket részben képesítést lehet szerezni, részben csak a vállalaton belül érvényesek, avagy a megyei TIT igazolja eredményes elvégzésüket (ez utóbbi esetben a vállalat joga, hogy elismeri, vagy sem).

Kisvállalkozók tapasztalat-cseréje

A vállalati gazdasági munkaközösségekben dolgozó kisvállalkozó fiataloknak rendezett fórumot tegnap, kedden a KISZ Csongrád megyei Bizottsága. Az MTE SZ Kigyó utcai székházában tanácsai, adóügyi, könyvelési és társadalombiztosítási szakemberekkel találkoztak a vállalati gazdasági munkaközösségek fiataljai.

A fórumon lehetőség nyílt arra, hogy a fiatalok elmondják véleményüket az új vállalkozási formák fogadtatásáról, a munkaközösségek működésének eddigi tapasztalatairól.

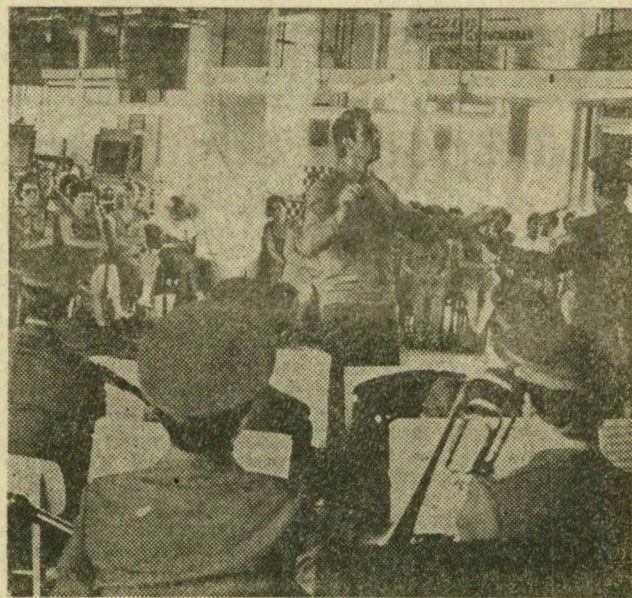
Magyarország 1983

A Statisztikai Kiadó Vállalat gondozásában Magyarországot 1983. címmel zsebkönyv jelent meg, amely eddikes év eleji statisztikai adatokat közöl az ország életéről. Kitűnik például, hogy Budapest után a legnépesebb magyar város Miskolc, 210 ezer lakossal. Ezt nagyságrendben Debrecen, Szeged, Pécs, Győr, Nyiregyháza, Székesfehérvár, Kecskemét, Szombathely, Szolnok, Tata, Bányász és Kaposvár követi. Az ország népessége 10 millió 700 ezer, a férfiak aránya 48,4, a nők 51,6 százaléka. A nők számbeli fölénye a 65—70 éves életkor között a legnagyobb. A 15 éven felüli, felnőtt lakosság lélekszáma 8 millió 351 ezer, a családok száma pedig 3 millió 28 ezer.

A zsebkönyv megyei adatokat is tartalmaz. Tavaly Szabolcs-Szatmár megyében volt a legmagasabb a születések aránya, ezer lakosra csaknem 15 újszülött jutott. A legnépesebb megye Borsod-Abaúj-Zemplén 803 ezer lakossal, a legkevesebben — 238 ezren — Nógrádban élnek. Az iparban foglalkoztatottak aránya országosan 41 százalék, ennél lényegesen alacsonyabb — 31 százalék — Szabolcs-Szatmárban, a legmagasabb — 49 százalék — Borsod megyében. Televízió-előfizető a megyék közül Szolnokban van a legtöbb, ezer lakos közül 285-nek van tévéje. Moziba leggyakrabban a Hajdú-Bihar megyeiek járnak, legritkábban pedig a Pest megyeiek.

A zsebkönyv nemzetközi adatokat is tartalmaz, hazánkon kívül 19 ország népességéről, gazdaságáról.

Koncert és táncbemutató

Somogyi Károlyné felvétele

A Szovjetunió ideiglenesen hazánkban állomásozó Déli Hadseregcsapatjának Művészegyüttese tegnap, kedden, a fennállásának 125. évfordulóját ünneplő Kiváló Vállalat, a Szegedi Gyufagyár kollektíváját köszöntötte. Nagy sikerű koncertjük és táncosai fergeteges bemutatója osztatlan sikert aratott a dolgozók körében.

„Egy világ — egy hálózat” A távközlés fejlesztéséért

Május 17-én a világ postái immár 15. alkalommal tartottak távközlési világnapot. A Nemzetközi Távközlési Egyesület minden évben egy-egy fontos teendőre hívja fel a figyelmet, amely elősegíti, hogy a távközlő rendszert minél hatékonyabban a társadalom szolgáltatásba állítsák. Az év jelmondatával — „Egy világ — egy hálózat” — azt kívánják hangsúlyozni, hogy az egyes országoknak a legnagyobb figyelmet a legalapvetőbb telefonszolgáltatásokra célszerű fordítaniuk, elősegítve a kapcsolatot a világ államai között.

A Postamúzeumban kedden megtartott emlékülésen részt vettek a hírközlésben érdekelt intézmények, vállalatok képviselői. Tóth Illés, a posta vezérigazgatója beszédében elmondta: az ENSZ az 1983-as évet a hírközlés világvégeként nyilvánította, melynek fő célkitűzése, hogy az országok vizsgálják és elemezzék hírközlésük helyzetét, s tegyenek meg mindent ennek fejlesztésére.

A Magyar Posta a korábbiaknál is jobban törekszik a telefonhálózat mennyiségi és minőségi fejlesztésére. A hálózat fejlettsége jelentősen elmarad az igényektől. A meglévő hálózat gyors rekonstrukcióra szorul, szükség van a vidéki központok fokozott automatizálására is. Már évekket ezelőtt kiderült, hogy a telefonhálózat és az egész hírközlési infrastruktúra mai fejletlensége egyre inkább a gazdasági és társadalmi élet fejlődésének gátjává válik.

A posta vezérigazgatója elmondta, hogy több tanácskozáson, rendezvényen tekintik át a hazai távközlés helyzetét. Kiemelkedő jelentőségű volt a Magyar Tudományos Akadémián a közelmúltban tartott előadásorozat, s fontos esemény lesz a július 30. és augusztus 6. között megrendezendő eszperantó világgongresszus, mely kiemelten foglalkozik a hírközlés problémáival is.

Az emlékülésen hirdették ki a Nemzetközi Távközlési Egyesület — „Az ifjúság az elektronika korában” című — ifjúsági fotó- és rajzpályázatának hazai eredményét, és átadták a győzteseknek a díjakat. Ugyancsak kedden a Postamúzeumban november 21-ig nyitvatartó hírközléstörténeti kiállítás nyílt.

Krimi magyar módra

Olvasom Galgóczi Erzsébet Törvényen belül című kisregényében, hogy az angol-szász szisztéma szerint mindenki ártatlan, amíg a bíróság be nem bizonyítja bűnösségét. Inkább fusson bíróság be nem bizonyítja bűnösségét. Inkább fusson bíróság be nem bizonyítja bűnösségét.

Megborzongok. Hogyan bizonyíthatja büntetlenségét az, akiért éjjel kettőkor megy a fekete autó, vagy, akit úgy ráncigálnak el a munkahelyéről, hogy szót sem válthat azokkal, akik ismerik? Eszembe jut, hogyan mesélt nekem S. József veterán kommunista vezető (1942-ben a Komünisták Magyarországi Pártja Központi Bizottságának és Titkárságának tagja) 30 évvel ezelőtti helyzetéről, amikor őt is el-lenségnék bélyegezték, és halálra szánták: „Farkas Vladimírnek úgy okoskodtak, hogy inkább 100 ártatlan kommunista pusztuljon el a kezükben, sem mint egyetlen áruló kegyelmű ember legyen a kezedben.” Benjamin László nyugtat meg: „...embertelesen az emberséget, becsületet, igazságot nem lehet senki emberfia.”

Az évek homályba burkolják a rettenetet. Tévékrimikkel üttük agyon esteink egy részét, közönséges bűnözőket látunk agyali pofával hazudozni, ám Kojak, Colombo, Maigret, Stone, Derrick és a többi rendőrsarzs többnyire mégis úgy beszél velünk, mint egyenrangú polgárokkal. Véletlenül se nevezik gyilkosnak a gyanúsítottakat, amíg nincs döntő bizonyíték a kezükben. Sőt, amikor bilincset raknak a „megfogott” tettes csuklójára, úgy köszönnek, hogy látod, barátocskám, mégsem tudtál kibújni az igazságszolgáltatás kezé alól.

És akkor megjelenik a K. M. I.

Búcsú Fábrián Zoltántól

Pályatársai, a kulturális és a politikai élet képviselői, tisztelői, barátai, családtagjai mély részvétellel kísérték utolsó útjára kedden, a Farkasréti temetőben Fábrián Zoltán József Attila- és SZOT-díjas író, a Hazafias Népfront Országos Tanácsá-

nak tagját, az Olvasó népi mozgalom munkabizottságának elnökét, aki baleset következtében, 57 éves korában hunyt el.

A írószövetség, az írók képviselőitében ravatalánál Csák Gyula, a szövetség titkára búcsúztató Fábrián Zoltántól.